LIETUVOS RESPUBLIKOS
VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
Teisės akto projekto lydraštis
2026-09-18 Nr. G-9593

LIETUVOS RESPUBLIKOS KRAŠTO APSAUGOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Totorių g. 25, LT-01121 Vilnius, tel.: +370 5 273 5673, +370 706 80 501,
el. p. kam@kam.lt, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 188602751.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188602751

Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2026- Nr. 12-01-

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija (toliau – Krašto apsaugos ministerija) teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. lapkričio 27 d. nutarimo Nr. 1011 „Dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo įsigyjant vikšrines pėstininkų kovos mašinas“ pakeitimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas).

Nutarimo projekto tikslas – pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2024 m. lapkričio 27 d. nutarimo Nr. 1011 „Dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 346 straipsnio 1 dalies b punkto taikymo įsigyjant vikšrines pėstininkų kovos mašinas“ (toliau – Nutarimas) ir Nutarimo preambulėje minimo Krašto apsaugos ministerijos pagrindimo nuostatas, susijusias su vikšrinių pėstininkų kovos mašinų (toliau – V-PKM arba karinė įranga) įsigijimu.

Nutarimo projektu siūloma:

1) papildyti Nutarime nurodytas sąlygas V-PKM gamintojui ir, be jau įtraukto reikalavimo dėl pramoninio bendradarbiavimo, numatyti alternatyvą – tiekimo grandinės patikimumo reikalavimus gamintojui pirkimo–pardavimo sutartyje;

2) nustatyti, kad Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės egzistuoja ir Įstatymo reikalavimai gali būti netaikomi tais atvejais, kai Lietuvos perkančiosios organizacijos ir (ar) perkantieji subjektai (toliau – perkančiosios organizacijos), kurie yra įtraukti į V-PKM tiekimo grandinę, siekdami įvykdyti V-PKM gamintojo prisiimtus įsipareigojimus dėl V-PKM dalių gamybos ar jų surinkimo, privalės vykdyti karinės įrangos, šios įrangos dalių ar tiesiogiai su karine įranga susijusių paslaugų įsigijimus.

Nutarimo projektu siekiama užtikrinti Lietuvos Respublikos esminius (gyvybinius) nacionalinio saugumo interesus – apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, euroatlantinės bendrijos gyvybingumą ir vieningumą, todėl privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią. Esminiai (gyvybiniai) Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai, kuriuos siekiama apsaugoti atliekant karinės įrangos, nurodytos tiek 1958 m. balandžio 15 d. Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintame Ginklų, amunicijos ir karinių medžiagų sąraše (toliau – Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintas sąrašas), tiek Bendrajame karinės įrangos sąraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro 2009 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. V-1216 „Dėl Bendrojo karinės įrangos sąrašo patvirtinimo“, (toliau – Bendrasis sąrašas) įsigijimus, yra apibrėžti Nacionalinio

saugumo strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. gegužės 28 d. nutarimu Nr. IX-907 „Dėl Nacionalinio saugumo strategijos patvirtinimo“, (toliau – Nacionalinio saugumo strategija) 11 punkte, detalizuojami 31 punkte ir 32.1, 32.8 papunkčiuose.

1. Dėl siūlymo papildyti gamintojui keliamus reikalavimus (tiekimo grandinės patikimumo reikalavimai)

Šiuo metu galiojančiame Nutarime viena iš sąlygų, kai Vyriausybė pripažino, kad įsigyjant V-PKM egzistuoja SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės, yra pramoninis bendradarbiavimas tarp gamintojo ir Lietuvos Respublikos institucijų, kaip tai nustato Lietuvos Respublikos gynybos ir saugumo pramonės įstatymo nuostatos. Vadovaujantis šiomis nuostatomis, pramoninis bendradarbiavimas yra formalizuojamas pramoninio bendradarbiavimo sutartimi tarp gamintojo, Krašto apsaugos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos ir Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos ar jos įgaliotos institucijos. Siekiant užtikrinti kuo trumpesnes ir saugesnes tiekimo grandines, kurios krizės atveju leistų nenutrūkstamai tiekti ar remontuoti, modifikuoti karinę įrangą, yra privalu užtikrinti ir pritraukti V-PKM gamintoją perkelti karinės technikos gamybos (surinkimo) ar bent remonto pajėgumus į Lietuvos Respublikos teritoriją. Planuojama, kad pagrindiniai V-PKM komponentai, tokie kaip važiuoklė, korpusas, kovinis bokštas, būtų gaminami ne Lietuvoje, tačiau galutinis komponentų surinkimas ir V-PKM gamyba būtų vykdomi Lietuvos teritorijoje. Su gamintoju būtų tariamasi, kurioje Lietuvos įmonėje tokia gamyba galėtų būti atliekama, kad užtikrintume optimalius darbo procesus ir efektyvumą. Lietuvos teritorijoje galėtų būti koncentruojamasi, pavyzdžiui, į kompozitinių medžiagų vikšrų gamybą, variklių priežiūrą ir atsarginių dalių, pridėtinių šarvų kūrimą ir gamybą, elektrooptinių sistemų gamybą ir integravimą, įvairių dangų apdirbimą, sudėtingų konstrukcijų gamybą, įvairių metalo detalių apdirbimą, gamybą, tyrimus ir kt. Pažymėtina, kad visos minimos veiklos yra susijusios būtent su ketinamo įsigyti V-PKM tiekimo grandine ir Lietuvos ūkio subjektai būtų įtraukiami kaip viena iš tiekimo grandinės dalių.

Įvertinus tikslus, kurie yra nurodyti Nutarimo pagrindime, konstatuotina, kad juos galima pasiekti ne tik pagal pramoninio bendradarbiavimo sutartį bet ir nustatant papildomus tiekimo grandinės patikimumo reikalavimus pirkimo–pardavimo sutartyje. Tokiu atveju nebūtų sudaroma atskira pramoninio bendradarbiavimo sutartis su gamintoju, o visi įsipareigojimai dėl tiekimo grandinės būtų numatyti vienoje pirkimo–pardavimo sutartyje, pavyzdžiui, reikalavimai dėl tam tikrų V-PKM komponentų surinkimo ar gamybos Lietuvos teritorijoje pasitelkiant Lietuvos įmones, tam, kad būtų užtikrinta trumpa saugi ir patikima tiekimo grandinė, tai itin svarbu kilus krizei. Šiuo atveju Lietuvos gynybos pramonės subjektai jau pirkimo–pardavimo sutartyje būtų nurodomi kaip tam tikros sutarties dalies vykdytojai ir kaip gamintojo ir pardavėjo subtiekėjai, iš anksto numatant konkrečias įmones ir jų dalį, vykdant V-PKM pirkimo–pardavimo sutartį. Taip Gynybos resursų agentūra prie Krašto apsaugos ministerijos (toliau – GRA arba perkančioji organizacija) derybose su gamintoju bei vykdydama pirkimo–pardavimo sutartį gali pasiekti Nutarime iškeltus Lietuvos gynybos pramonės skatinimo ir saugių tiekimo grandinių sukūrimo tikslus ir užtikrinti esminius nacionalinio saugumo interesus. Išimtinai pramoninio bendradarbiavimo instituto laikymasis šiame projekte gali nepagrįstai apriboti GRA derybinę poziciją su V-PKM gamintoju ir sudaryti kliūtis GRA sudaryti susitarimus esminiams nacionalinio saugumo interesams užtikrinti.

Pažymėtina, kad dėl minėtų pakeitimų nesikeičia šio įsigijimo atitiktis SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto reikalavimams. Šiuo projektu siūlomo keisti Nutarimo teikime (2024 m. lapkričio 24 d. Nr. 12-01-2298, toliau – Teikimas) detaliai atskleistos visos atitikties sąlygos, kurioms Lietuvos Respublikos Vyriausybė jau yra pritarusi. Jame nurodoma, kad V-

PKM gamintoją ir pardavėją, su kuriuo bus sudaroma pirkimo–pardavimo sutartis, privalu atrinkti pagal keturis pagrindinius kriterijus – išlaikymo kaštus bei kainą, perkamų platformų suderinamumą, pristatymo terminus bei jau minėtus pramoninio bendradarbiavimo įsipareigojimus. Atsižvelgiant į šiuos kriterijus, konkretus gamintojas, su kuriuo vedamos derybos, yra atrinktas įvertinus Lietuvos kariuomenės karinį patarimą, Krašto apsaugos ministerijos politinį, ekonominį bei finansinį pagrindimą, GRA rinkos analizės duomenis ir vadovaujantis Valstybės gynimo tarybos (toliau – VGT) nutarimais (2024 m. spalio 30 d. ir 2026 m. vasario 14 d.). Vadovaujantis Lietuvos Respublikos valstybės gynimo tarybos įstatymo 2 straipsnio 1 dalimi bei Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo pagrindų įstatymo priedėlio III dalies 16 skyriumi, svarbiausius valstybės gynimo reikalus, įskaitant valstybės institucijų veiklą svarbiausiais nacionalinio saugumo užtikrinimo klausimais, svarsto ir koordinuoja VGT. VGT, gavusi karinį patarimą, turi aukščiausią kompetenciją tinkamai įvertinti, kuri iš trijų V-PKM yra labiausiai tinkama siekiant užtikrinti esminį nacionalinio saugumo interesą – apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai.

Kaip minėta, Teikime vertinant būtinybę netaikyti Viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo (toliau – Įstatymas) nuostatų šiam pirkimui, nurodoma, kad perkančioji organizacija, norėdama apsaugoti nurodytus esminius nacionalinio saugumo interesus ir įvykdyti Nacionalinio saugumo strategijoje nurodytus uždavinius bei VGT nutarimus, negali sudaryti pirkimo–pardavimo sutarties ar vykdyti pirkimo procedūrų su vienu tiekėju pagal Įstatymo nuostatas. Pažymėtina, kad vadovaujantis Įstatymo 8^1 straipsnio 1 dalies 2 punktu pirkimo procedūrų pradžia yra laikoma derybų pradžia, t. y. laikoma, kad pirkimo procedūros pradedamos nuo kvietimo teikėjui derėtis išsiuntimo momento, taigi net pradinėms deryboms yra taikomas Įstatyme nustatytas reglamentavimas. Taip pat, nesant Įstatyme nurodyto pagrindo pradėti ir vykdyti derybas su vienu gamintoju, nėra galimybės su juo sudaryti ir karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutarties. Įvertinusi tai, kad perkančioji organizacija turi derėtis, o sutarus dėl pirkimo–pardavimo sutarties sąlygų ir pasirašyti sutartį su konkrečiu VGT patvirtintu V-PKM gamintoju, Krašto apsaugos ministerija konstatuoja, kad atlikus visų Įstatyme nurodytų pirkimo būdų analizę matyti, kad vadovaujantis Įstatymo nuostatomis atlikti pirkimo procedūras ir įsigyti reikalingą karinę įrangą iš VGT nutarime nurodytų gamintojų nėra galimybės.

Kaip jau minėta, šiuo Nutarimo projektu siūloma papildyti pramoninio bendradarbiavimo kriterijų tiekimo grandinės saugumo reikalavimais, kurie taip pat leidžia užtikrinti saugių ir trumpų nacionalinių tiekimo grandinių tikslus, iškeltus Teikime ir patvirtintus Nutarimu, ir kartu nepašalina anksčiau nustatytų sąlygų visumos, kuri šį įsigijimą leidžia laikyti atitinkančiu SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygas.

Europos Komisijos ir vyriausiojo įgaliotinio paskelbtame 2023 m. birželio 20 d. bendrame komunikate Nr. JOIN/2023/20 „Europos ekonominio saugumo strategija“ (toliau – Bendrasis komunikatas) akcentuojama saugių ir patikimų tiekimo grandinių svarba, taip pat nurodoma, kad Europos Komisija ir valstybės narės turi analizuoti ir kurti naujas, atsparias ir patikimas tiekimo grandines, ypatingą dėmesį skirdamos svarbiausių prekių tiekimui, o apsirūpinimas karo atveju itin veiksminga karine įranga (V-PKM) ir su ja tiesiogiai susijusiomis paslaugomis (t. y. V-PKM surinkimas, remontas, techninė priežiūra), taip sukuriant Lietuvos teritorijoje veikiančią tokio aukšto technologinio lygio, kokio Lietuvos kariuomenė apskritai niekada nebuvo turėjusi, V-PKM gamybos, surinkimo, tiekimo, remonto, techninės priežiūros grandinę, neabejotinai patenka į Bendrajame komunikate nurodytų prekių kategoriją.

Apibendrinant pažymėtina, kad atsižvelgiant į tai, kad Teikime nurodyti pramoninio bendradarbiavimo tikslai užtikrinti trumpas, saugias karinės įrangos tiekimo grandines gali būti pasiekti ne tik pagal pramoninio bendradarbiavimo sutartį, bet ir nustatant papildomus reikalavimus karinės įrangos pirkimo–pardavimo sutartyje, siūlytina Nutarime išdėstytus reikalavimus papildyti nurodant alternatyvią sąlygą pramoniniam bendradarbiavimui – tiekimo grandinės patikimumo reikalavimus.

2. Dėl išimties taikymo kitoms perkančiosioms organizacijoms, dalyvaujančioms gamintojo tiekimo grandinėje

Šiuo Nutarimo projektu taip pat siūloma papildyti Nutarimą antru punktu ir jame nustatyti, kad, siekiant apsaugoti Lietuvos Respublikos esminius (gyvybinius) nacionalinio saugumo interesus, egzistuoja SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės ir būtina netaikyti Įstatymo nuostatų ir tais atvejais, kai kitos šio V-PKM tiekimo grandinėje dalyvaujančios perkančiosios organizacijos atliktų su V-PKM susijusių karinės įrangos ir paslaugų įsigijimus.

Nutarimu Vyriausybė jau pripažino, kad šis projektas turi esminę reikšmę Lietuvos valstybės nacionaliniam saugumui ir GRA siekiant įsigyti V-PKM egzistuoja SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytos aplinkybės ir yra būtina netaikyti Įstatymo nuostatų.

Pažymėtina, kad V-PKM gamintojai, siekdami įvykdyti pramoninio bendradarbiavimo ar tiekimo grandinės patikimumo reikalavimus, potencialiai gali siekti bendradarbiavimo ir su ūkio subjektais, kurie pagal Įstatymą yra perkančiosios organizacijos. Šios perkančiosios organizacijos, kaip ir kiti Lietuvos gynybos pramonės ūkio subjektai, galėtų būti įtraukiami į tiekimo grandines kaip subtiekėjai. Tai reiškia, kad šie subjektai V-PKM pirkimo–pardavimo sutartyje būtų nurodomi kaip subtiekėjai, kurie atliktų tam tikrą dalį gamintojo įsipareigojimų Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už galutinį pirkimo–pardavimo rezultatą – techninę specifikaciją atitinkančią V-PKM – būtų atsakingas gamintojas. Pažymėtina, kad V-PKM yra kompleksiškas ir sudėtingas pirkimo objektas, į kurio gamybą, surinkimą, tiekimą, remontą, techninę priežiūrą įtraukiama daug subtiekėjų, kurie atsakingi už tam tikras V-PKM dalis gamybos ir eksploatavimo metu. Tai kartu reiškia ir tai, kad Lietuvos subtiekėjai būtų įtraukiami į jau egzistuojančias gamybos grandines su kitais subtiekėjais, kurie jau dabar dalyvauja gamyboje, yra įsipareigoję atlikti tam tikras paslaugas (surinkimas) ar tiekti tam tikrus karinės įrangos komponentus gamintojui ar jo nurodytiems kitiems subtiekėjams. Gamintojas, būdamas atsakingas už galutinį sutarties vykdymo rezultatą, taiko griežtus kokybės ir įrangos suderinamumo standartus, todėl visoje minėtoje nenutrūkstamoje tiekimo grandinėje dalyvaujantys subtiekėjai nėra laisvi pasirinkti, su kokiais subjektais sudarytų tiekimo sutartis, pavyzdžiui, kai subtiekėjas įsipareigoja atlikti surinkimo darbus, jis negali rinktis, iš kokių komponentų surinkti V-PKM ar jos dalis, o turi įsigyti komponentus būtent iš gamintojo nurodytų tiekėjų.

Atkreiptinas dėmesys, kad perkančiosios organizacijos, kurioms yra privalu taikyti tiek Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo, tiek Įstatymo, tiek Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo nuostatas, gali būti ne tik valstybės institucijos, bet ir privatūs juridiniai asmenys, kurie yra bent 50 procentų finansuojami ar kontroliuojami valstybės institucijų, pavyzdžiui, valstybės valdomos akcinės bendrovės.

Lietuvos ūkio subjektai, kurie yra perkančiosios organizacijos ir kuriuos gamintojai siektų įtraukti į V-PKM tiekimo grandinę, susidurtų su problema, kai, laikydamiesi įsipareigojimų dėl komponentų surinkimo ar gamybos, techninės priežiūros paslaugų teikimo,

karinės įrangos ar jų komponentų įsigijimus galėtų vykdyti tik su gamintojo patvirtintais, kitais tiekimo grandinėje esančiais juridiniais asmenimis, tačiau to negalėtų padaryti, nes, laikydamiesi Įstatymo nuostatų, turėtų skelbti konkursą ar taikyti kitas Įstatyme nurodytas procedūras, kurios neužtikrintų įsigijimo iš V-PKM gamintojo patvirtintų, jo tiekimo grandinėje esančių ūkio subjektų. Tai gali lemti, kad Lietuvos perkančiosios organizacijos, net ir turėdamos finansinius, profesinius ir techninius pajėgumus dalyvauti tiekimo grandinėje, to daryti negalėtų, nes Įstatymas numato jiems pareigą įsigyti prekes ir paslaugas konkurencinėmis sąlygomis, o ne iš gamintojo nurodytų tiekėjų.

Nutarimo projektu siekiama užtikrinti esminį nacionalinio saugumo interesą – apsaugoti valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, todėl privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią. Esminiai (gyvybiniai) Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai, kuriuos siekiama apsaugoti atliekant šiuos įsigijimus, yra apibrėžti Nacionalinio saugumo strategijos 11 punkte ir detalizuojami 31 ir 32 punktuose. Nacionalinio saugumo strategijos 11 punkte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo interesai yra valstybės suverenumas, teritorijos vientisumas, taika ir saugi aplinka valstybės raidai, o tai galima apsaugoti užtikrinant kariuomenės gynybinius pajėgumus ir patikimą aprūpinimą. Nacionalinės saugumo strategijos 31 punkte nurodoma, kad Lietuvos Respublikos gynybos ramstis yra kariuomenė, todėl jos stiprinimas ir yra aukščiausias prioritetas. Be to, Lietuvos Respublikos geopolitinė situacija reikalauja, kad valstybę ginančios institucijos būtų laiku aprūpintos pažangia karine įranga. Nacionalinio saugumo strategijos 32.8 papunktyje numatyta, kad reikia plėtoti logistikos pajėgumus, užtikrinti tiekimo grandinių saugumą bei atsparumą. Svarbu, kad Nacionalinio saugumo strategijos 32.9 papunktis suformuoja uždavinį stiprinti civilinio ir karinio sektoriaus bendradarbiavimą karinių inovacijų srityje.

Pažymėtina, kad šių į V-PKM tiekimo grandinę įtrauktų perkančiųjų organizacijų įsigijimai, kiek tai yra susiję su veikla V-PKM grandinėje, kaip ir visas V-PKM įsigijimas, yra būtini siekiant užtikrinti esminius nacionalinio saugumo interesus ir sukurti saugias ir trumpas tiekimo grandines. Pagal Įstatymą nesant galimybės šioms perkančiosioms organizacijoms įsigyti karinės įrangos, jų dalių ar su šia karine įranga sietinų paslaugų, kyla rizika, kad valstybės valdomos akcinės bendrovės, kurios būtų pajėgios įsitraukti į V-PKM tiekimo grandinę, to daryti negalės vien dėl Įstatymo ribojimų, neleidžiančių įsigyti prekių iš konkrečių kitų, subtiekimo grandinėje esančių subtiekėjų. Jei galutinį ar dalinį karinės įrangos sumontavimą atliktų valstybės valdoma, nacionaliniam saugumui svarbi įmonė, tai sumažintų ir Lietuvos kariuomenės priklausomumą nuo išorinių veiksnių ir iš esmės sumažintų nacionaliniam saugumui keliamas grėsmes, taip pat sudarytų sąlygas užtikrinti produkcijos gamybos kontrolę ir perdavimą per trumpiausią galimą laiką be trukdžių.

Dėl nurodytų priežasčių, Krašto apsaugos ministerijos vertinimu, perkančiosioms organizacijoms, kurios dalyvaudamos V-PKM tiekimo grandinėje tiesiogiai įsigis karinę įrangą, jų dalis ar tiesiogiai su karine įranga, skirta V-PKM gaminti ar surinkti, susijusias paslaugas, yra būtina netaikyti Įstatymo nuostatų.

Remiantis 2006 m. liepos 12 d. Europos Komisijos aiškinamuoju komunikatu dėl SESV 296 straipsnio taikymo viešiesiems pirkimams gynybos srityje Nr. KOM (2006)779, valstybės narės yra atsakingos už savo saugumo interesų nustatymą ir apsaugą, taigi, SESV 346 (ex 296) straipsnyje numatyta išimtinė teisė ir nuo Europos Sąjungos teisės leidžianti nukrypti nuostata gali būti taikoma, kai Europos Sąjungos teisės normų laikymasis gali pakenkti valstybės gyvybiniams saugumo interesams. Taip pat Europos Komisija, kaip ir Europos Sąjungos

Teisingumo Teismas byloje Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/2016), yra pažymėjusi, kad ši išimtis gali būti aiškinama tik siaurai, nuodugniai įvertinus, ar pirkimas atitinka visas SESV 346 straipsnio taikymo sąlygas. Valstybė narė, norėdama remtis SESV 346 straipsniu, turi pateikti įrodymus, kad minėtos išimties taikymas neperžengia straipsnio taikymo ribų, ir įrodyti, kad išimties taikymas yra būtinas jos gyvybiniams interesams apsaugoti. Europos Komisijos teigimu, perkančiosios organizacijos turi įvertinti:

1) gyvybinį saugumo interesą, kurį siekiama apsaugoti;

2) ryšį tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo;

3) priežastis, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos.

Atsižvelgiant į Europos Komisijos nurodytus kriterijus, aptariamų perkančiųjų organizacijų įsigijimai dalyvaujant V-PKM tiekimo grandinėje visiškai atitinka SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkto sąlygas.

2.1. Gyvybinis saugumo interesas, kurį yra siekiama apsaugoti

Vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (Europos Komisija prieš Austrijos Respubliką (Nr. C-187/2016) pateiktais išaiškinimais, kiekviena valstybė narė yra išimtinai atsakinga už savo nacionalinį saugumą ir tik jai palikta teisė apsibrėžti, ką ji laikys esminiais saugumo interesais, kurie nebūtinai turi būti vienodi Europos mastu ir gali skirtis dėl, pavyzdžiui, geografinių ar istorinių priežasčių. Būtent valstybėms narėms suteikta laisvė savo nuožiūra spręsti, kaip apsaugoti savo esminius saugumo interesus. Pačios valstybės narės turi apibrėžti savo gyvybinius interesus ir nustatyti pareigą juos saugoti.

Šios išimties taikymu yra siekiama apsaugoti esminį valstybės gyvybinį saugumo interesą – valstybės suverenumą, teritorijos vientisumą ir demokratinę konstitucinę santvarką, taiką ir saugią aplinką valstybės raidai, o tam privalu stiprinti Lietuvos gynybinę galią, Lietuvos kariuomenės techninį parengtumą bei civilinio ir karinio sektoriaus bendradarbiavimą karinių inovacijų srityje. Siekiant užtikrinti šį interesą, reikia sukurti V-PKM gamintojo nurodytą tiekimo grandinę ir galimybę galutinį karinės įrangos montavimą, remontą ar techninę priežiūrą atlikti vietoje – Lietuvos teritorijoje. Ši priemonė, užtikrinanti esminio saugumo intereso apsaugą, ne tik didintų Lietuvos kariuomenės gynybinę galią, tačiau kartu leistų stiprinti civilinio ir karinio sektoriaus bendradarbiavimą karinių inovacijų srityje, Lietuvos ūkio subjektai įgautų reikalingą tokio pobūdžio įrangos gamybos patirtį, tai galėtų būti strategiškai svarbu ateityje, užtikrinant valstybės saugumą esamoje geopolitinėje situacijoje. Konstatuotina, kad Lietuvos ūkio subjektų prisidėjimas prie karinės įrangos montavimo ar kitoks įsitraukimas į V-PKM tiekimo grandinę užtikrintų įrangos saugumą, informacijos konfidencialumą, mažintų Lietuvos Respublikos priklausomumą nuo išorinių veiksnių, taip pat sudarytų sąlygas užtikrinti produkcijos gamybos kontrolę ir tiekimą per trumpiausią įmanomą laiką be potencialių trukdžių.

Rusijos veiksmai Ukrainoje kelia tiesioginę grėsmę regionui ir Lietuvos saugumui, įvykiai Ukrainoje skatina ypač stiprinti valstybės gynybinius kariavimo sausumoje pajėgumus. Labiau nei bet kada iki šiol akivaizdu, kad Rusija ir jos apsisprendimas naudoti karinę jėgą yra didžiausia grėsmė ir Lietuvos nacionaliniam saugumui. Esamoje geopolitinėje situacijoje Rusija dėl išaugusio agresyvaus veikimo prieš Europos saugumo sistemą yra pagrindinis grėsmės šaltinis Baltijos valstybėms. Rusijos ir Ukrainos konfliktas parodė, kad karinė parengtis ir pajėgumai užima labai svarbią vietą konvencinėje karyboje ir yra plačiai taikoma, montuojama karinė įranga yra būtina kasdienėms karinėms operacijoms ir valstybės apsaugai užtikrinti, todėl krizės atveju būtina turėti kuo didesnius ir patikimus gamybos pajėgumus su kuo trumpesnėmis tiekimo grandinėmis.

2.2. Ryšys tarp šio saugumo intereso ir konkretaus viešojo pirkimo sprendimo

Atsižvelgiant į valstybės valdomų privačių juridinių asmenų kaip perkančiųjų organizacijų statusą, įsigyjant karinės įrangos dalis, komponentus iš kitų gamintojo tiekimo grandinėje esančių juridinių asmenų, kyla poreikis užtikrinti šioms perkančiosioms organizacijoms galimybę įsigyti gamintojo nurodytas karinės įrangos detales netaikant Įstatymo nuostatų, nes šios perkančiosios organizacijos neturės teisės pačios pasirinkti, iš kurių detalių tiekėjų vykdyti įsigijimus, nustatyti detalių techninių specifikacijų, jų kainų ar kiekių. Lietuvos perkančiosios organizacijos, dalyvaujančios V-PKM tiekimo grandinėje, privalės vadovautis gamintojo nurodymais ir užsakyti bei sumokėti už karinės įrangos komponentus, kurie bus nurodyti V-PKM gamintojo.

2.3. Priežastys, kodėl šiuo konkrečiu atveju šiam gyvybiniam saugumo interesui apsaugoti būtina netaikyti viešojo pirkimo direktyvos

Aptartos perkančiosios organizacijos, norėdamos apsaugoti nurodytus esminius nacionalinio saugumo interesus, vykdyti su V-PKM gamintoju sutartus įsipareigojimus ir dalyvauti V-PKM tiekimo grandinėje, negali pirkimo atlikti pagal Įstatymo nuostatas. Atlikus visų Įstatyme nurodytų pirkimo būdų analizę, matyti, kad nebūtų įmanoma įsigyti būtent V-PKM gamintojo patvirtintų tiekėjų prekių. Iš esmės perkant bet kuriuo iš šiuo atveju galimų pirkimo būdų būtų privaloma skelbti konkursą, kuriame dalyvautų daugelis tiekėjų. Jokios supaprastintos procedūros, nurodytos Įstatymo 19 straipsnyje, arba išimtys, nurodytos Įstatymo 3 straipsnyje, negali būti pritaikytos, nes neatitinka Įstatymo sąlygų. Jei perkančiajai organizacijai tektų vadovautis Įstatymo nuostatomis, nesant sąlygų pritaikyti nė vienos iš Įstatymo 3 straipsnio išimčių ar Įstatymo 19 straipsnyje nurodytų supaprastintų procedūrų (pavyzdžiui, neskelbiamų derybų), perkančioji organizacija būtų priversta skelbti konkursą. Vykdant konkursą Įstatymas nenumato galimybės atsirinkti konkrečių tiekėjų, kurie būtų patvirtinti V-PKM gamintojo, ar po konkurso prisijungti prie gamintojo nurodytų sutarčių, todėl pagal šiame pagrindime nurodytus motyvus nustačius ribojimą teikti pasiūlymą visiems tiekėjams ar gamintojams būtų pažeidžiami Įstatymo 6 straipsnyje numatyti lygiateisiškumo ir nediskriminavimo principai, o tokios pirkimo sąlygos neteisėtos. Vykdant pirkimą pagal Įstatymo nuostatas konkurso būdu, galbūt būtų atrinktas tiekėjas, pateikęs ekonomiškai naudingesnį pasiūlymą, tačiau nebūtų apsaugoti šiame pagrindime nurodyti esminiai nacionalinio saugumo interesai ir uždaviniai, taip pat perkančiosios organizacijos negalėtų įgyvendinti sutartinių įsipareigojimų V-PKM gamintojui dėl dalyvavimo tiekimo grandinėje. Taigi vienintelis būdas apsaugoti šiuos nacionalinio saugumo interesus yra Įstatymo 1 straipsnio 5 dalies išimties pritaikymas.

Papildomai pažymėtina, kad nurodyti karinės įrangos įsigijimai atitinka ir formaliuosius SESV 346 straipsnyje nurodytus kriterijus, kadangi nurodytais pirkimais siekiama įsigyti karinė įranga, įtraukta tiek į Tarybos sprendimu 255/58 patvirtintą sąrašą (t. y. patenka į minėto sąrašo 6 punkto b) papunktį, 14 punktą), tiek į Bendrąjį karinės įrangos sąrašą (t. y. patenka į minėto sąrašo ML6 punktą).

Taip pat pažymėtina, kad ketinami įsigyti objektai bus surenkami ir komplektuojami V-PKM ir naudojami išimtinai karinėms reikmėms krašto apsaugos sistemos institucijų, todėl šiame pagrindime nurodyti įsigijimai neturės įtakos ne karinės paskirties prekių bendrajai Europos Sąjungos rinkai.

Įsigyjant karinę įrangą, jos dalis ar tiesiogiai su karine įranga susijusias paslaugas bus nustatyti ūkio subjektų įsipareigojimai, kad iš minėtų įsigijimų gautos pajamos nebus naudojamos ne karinės paskirties prekių (gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams)

gamybai, prekybai, kitokiai kitai ūkinei veiklai, susijusiai su ne karinės paskirties prekėmis (gaminiais, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams).

Krašto apsaugos ministerija, įvertinusi pirkimo objekto specifiką, viešųjų pirkimų gynybos srities reglamentavimą nacionaliniu ir Europos Sąjungos teisės lygiu, yra įsitikinusi, kad tik taikant Įstatymo 1 straipsnio 5 dalyje ir SESV 346 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytą išimtį ir įsigyjant V-PKM ir su šia karine įranga tiesiogiai susijusias paslaugas nebus sukelta grėsmė Lietuvos Respublikos esminiam gyvybiniam saugumo interesui – stiprinti Lietuvos kariuomenės kovinę galią ir atgrasymo potencialą, kuris yra būtinas valstybės suverenitetui, teritoriniam vientisumui ir demokratinei santvarkai apsaugoti nuo priešiškų užsienio valstybių.

Nutarimo projektui įgyvendinti papildomų biudžeto lėšų nereikės. Priėmus Nutarimo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma.

Vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebus atliekamas.

Nutarimo projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai, tačiau numatomas reguliavimas taikant SESV 346 straipsnyje įtvirtintą išimtį.

Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje. Nutarimo projektas be pastabų suderintas su Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba.

Nutarimo projektą parengė Krašto apsaugos ministerijos Teisės departamento (direktorė Judita Nagienė, tel. +370 5 273 5545, el. p. judita.nagiene@kam.lt) Teisės taikymo ir atstovavimo skyriaus (vedėjas Sergejus Montvila, tel. +370 5 273 5676, el. p. sergejus.montvila@kam.lt) patarėja Ramunė Švedaitė, tel. +370 5 273 5586, el. p. ramune.svedaite@kam.lt, ir Gynybos resursų agentūros prie Krašto apsaugos ministerijos Karinės įrangos įsigijimų koordinavimo skyriaus vedėja Deimantė Medeikaitė, tel. +370 5 278 5046, el. p. deimante.medeikaite@kam.lt.

PRIDEDAMA. Nutarimo projektas, 1 lapas.

Krašto apsaugos ministras Robertas Kaunas

Ramunė Švedaitė, tel. +370 5 273 5586, el. p. ramune.svedaite@kam.lt